

זאב שרף: האיש שאשכול חצביע עליו

לא יוכלו לתת לו דבר. ברגע שיצאה נצח להרים ידיים, ויתברר כי אנשורלשעבר לא יצביעו עוד לפי פקודתו — יהיה נצח איש מת מבחינה פוליטית. נצח יודע זאת. כבר עתה הוא עושה את כל המאמצים כדי לסגת ולהשתלב במחנהו של אשכול. אבל הוא אחר את המועד. אשכול החליט לסגור בפניו את הדלת, לנתק את דרך נסיגתו.

המערך — בלי לבון

דמותו של שושני, כמארגן מחנה אשכול במפלגה, מעניינת גם מבחינה אחרת. כאיש צמרת הפלמ"ח, הוא האיש במפא"י הקרוב ביותר לאחדות העבודה. **תכונה זו — של קירבה לאחדות העבודה, או לפחות של אי-התנגדות לה — מציינת את כל האנשים העולים במחנה אשכול. ולא במיקרה. כי אשכול חותר בכל כוחו להקמת המערך.**

החל באנשי הבטחון החדשים עולים אותם אנשים המסוגלים לשתף פעולה עם אחדות העבודה. כל מי שאינו מסוגל לכך, יורד.

כיום כמעט ודאי, כי המערך יקום, ובמהרה. המיכשול המלאכותי, בדמותו של פינחס לבון, לא יכול לעצור תהליך זה, כי יתרונות המערך — בעיני שני השותפים — עולים לאין ערוך על כל משמעות פרשת לבון.

המערך הוא אך שלב ביניים בלבד בחשבון לטח-ארוך. אם יצליחו נסיונות המערך במציאות — בכחירות ובחיים בצוותא — יוכשרו התנאים לאיחוד מלא של שתי המפלגות, שיטנה לחלוטין את כל הבעיות הפנימיות של מפא"י.

הוא יכניס למפא"י את כל שכבת גיליה ביניים, שפרשה בימי הפילוג של סיעה ב', ושהיא היורשת הטבעית של הצמרת הנוכחית.

אשכול יודע שלאחר חיסול הצעירים, אין דוריהמשך למפלגה. הוא יכול להקים דור-המשך זמני, שיהיה מלאכותי בדיוק כמו קבוצת מלחמה הפיננה של בן-גוריון בשעתו. אך להבראתה האמיתית של המפלגה דרושה חזרת סיעה ב' — ועמה שיבת כל העסקנים, בני ה-40 עד 60, שפרשה לפני עשרים שנה.

ממשלה חדשה לגמרי

רשלב הנוכחי — טיהור מנגנון המדינה — נמצא בעיצומו. אחריו יבוא השלב הבא — כיבוש ועידת מפא"י. השלב השלישי — הרכבת הרשימה לכנסת.

לא תהיה ברירה אלא לשים את לוי אשכול בראש הרשימה. בן-גוריון ייעלם ממנה לגמרי, אם לא יסכים לסגור אותה ולהופיע בסופה. למחרת הבחירות יבוא השלב הרביעי, החשוב ביותר — הרכבת הממשלה החדשה.

כבר עתה ברור לגמרי כי לממשלה הבאה לא יהיה כל דמיון לממשלה הנוכחית. תהיה זאת ממשלה חדשה לחלוטין. וזאת התחזית, כפי שהיא מצטיירת כעת:

● ייצאו מן הממשלה כל השרים שאינם מייצגים כוחות אמיתיים, ושמוקמותיהם יהיו דרושים לכוחות החדשים: בכור שטיירת, אליהו שרון, עקיבא גוברין.

● גולדה מאיר תפוש ממשדה-החץ בגלל בריאותה הרופפת. אם אפשר, תישאר בממשלה כסגנית ראש-הממשלה (דהיינו, למעשה, כשרה-בלי-תיק).

● זלמן ארן, גם הוא איש הטרויקה של הצמרת (גולדה-ארן-ספיר), יפרוש מן הממשלה. הוא ימלא את תפקיד יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית, אם שרת יפרוש מחמת בריאותו.

● אלמוגי יודח. מאחר שאי-אפשר להשאיר את הגוש החיפאי המוצק ללא ייצוג, יבוא במקומו אבא חושי, כנראה כשרה-פנים.

● זאב שרף יקבל תפקיד חשוב, כנראה אחד משני תיקיו של פינחס ספיר. אם אמנם יתקרב יגאל ידין לאשכול — דבר המוזכר מדי פעם בבחינת שמועה, נוכח רצונו של אשכול לגדל צעירים שיהח תחליף לצעירים המחסלים — הוא עשוי לקבל את תיק החינוך, המתאים לו מאד, ואולי את תיק המדע, אם יחצר כזה.

משרד-החץ יימסר כנראה לאחדות העבודה, אם יקום המערך. המועמד הסביר — ישראל גלילי (מאחר שאין אשכול מסכים להוציא את תיקה-הבטחון מידיו).

במיקרה זה יישאר אבא אבן מובטל. אחד הפתרונות, המוזכרים בחזרי-הדברים, הוא להדיח את נחום גולדמן מנשיאות ההסתדרות-הציונית, למסור תפקיד רם זה לידי אבן.

המיבחן האמיתי

שאלה הגדולה, המזדקרת מעבר לכל המאבקים האישיים, היא: האם תהיה זאת הפיכה גרידא, שבקבוצתיה תתחלף צמרת אחת בשנייה, או שתהיה זאת מהפכה עמוקה יותר, שתביא גם לשינוי מדיניות?

במים מפסקים בכך. אולם כאשר ישלים אשכול את הטיהור, יהיה בפעם הראשונה חופשי לגמרי לבצע את השינוי העקרוני הדרוש — אם אמנם הוא רוצה בכך. **רק אז יתחיל, למעשה, המיבחן האמיתי שלו.**

יותר — יקבל תיק בלתי-חשוב בממשלה הבאה, משהו בדומה למשרד-התיירות או משרד-הדואר.

לפי גירסא אחרת, יסולק בכלל מן הממשלה, יהפוך מזכיר מפא"י — תפקיד המתרוקן בהדרגה מכל תוכן, עם גיבוש שלטון אשכול.

כך או אחרת: שמעון פרס מחוסל ככוח פוליטי ואין איש המיטיב לדעת זאת ממנו.

סופס של האפריקאים

במשרד-החץ כמעט ואין צורך בטיהור. בכל שנות קיומו היה המשרד נתון בידי יריביהם של הבטחוניסטים — משה שרת וגולדה מאיר — וצעירי בן-גוריון לא הצליחו מעולם להתבצר בו.

רק בשטח אחד הצליחו אנשי-החצר לקנות דריסת-רגל — בשטח היחסים עם אפריקה. ויין הקים יחידה במשרד-החקלאות, פרס הקים יחידה במשרד-הבטחון עליה חלש נאמנר-האישי נחמן קרני; ובמשרד-החץ עמד בראש שטח זה אלוף אהרון רמז, כמנהל הלישכה לשיתוף-בינלאומי.

את רמז, כעטמו למעלה — הוא יכהן כשגריר בלונדון. יחידתו של דיין איבדה את ערכה עם מינוי גבתי, וקשרי משרד-הבטחון יתרוקנו מתוכנם עם הטיהור שם.

רק איש אחד נשאר על כנו — אהוד אבריאל. האיש העיקרי הפעיל מטעם משרד-החץ בשטח האפריקאי.

אבריאל הוא אחת מתעלומות המישר. לשעבר היה איש החצר מס' 1 של בן-גוריון, עוד לפני שדי קולק, והציע לבן-גוריון להקים דיקטטורה צבאית. הוא גם ניהל את התכנים כפרשת קסטנר.

משום-מה סר חינו של אבריאל בעיני בן-גוריון והוא נדד ברבות-הימים למשרד-החץ. שם הסתכסך עם רוב הצמרת החתיקה. אולם נראה כי גולדה מאיר החליטה שכדאי לנצל גם להבא את נסיונו — אולי מפני שאינו יכול עוד להזיק.

האיש החדש: שרף

ברור לגמרי מי ומי והולכים. פחות ברור מי ומי הבאים — מה מאחד אותם, מה רמתם, מה גישתם, זולת נכונותם לשרת, אישית, את לוי אשכול.

אך איש אחד, שכוכבו דורך עתה בשמי הצמרת, יודע היטב. עצם אישיותו אומר הרבה על כיוון הדברים. זהו זאב שרף.

שרף הוא אחד האנשים ההגונים ביותר בצמרת הפקידות החתיקה. הוא איש מפא"י נאמן, אך מעולם לא היה נער-חצר של מישור, מעולם לא היה מוכן להקריב את הגינותו האישית על מינוח הקאריירה.

השכנו מינה אשכול את שרף ליועצו הכללי, ולמעשה — לאיש שקים מחדש את משרד ראש-הממשלה ואת הצמרת הבכירה בכלל. קשה היה למצוא אדם מתאים יותר.

שרף בא בהתנדבות, ויתר על משכורתו. גם לצעד זה היתה משמעות רבה. הוא אינו מתכוון להישאר פקיד בכיר, רואה את תפקידו כמשימה אדוקה מוגבלת.

אין ספק כי שרף יהיה חבר הכנסת הבאה, וקרוב לוודאי שיכהן כשר בממשלה הבאה. שני הדברים אינם אפשריים לפקיד המקבל משכורת.

בינתיים לא מונה איש לתפקיד-המפתח — מנהל משרד ראש-הממשלה. סמכויותיו תהינה נתונות, למעשה, בידי שרף. אך השכנו מונה יועץ מינוי חדש במקום לובראני: אביעד (עדי"י) יפה. מי שהופיע במקום ה-3 ברשימת אנשי משרד-החץ, כמנהל הלישכה-להסברה של המשרד.

עלייתו המסחררת של יפה היא סימן לבאות. היא מעידה, כי אשכול מוכן לקחת את נאמניו החדשים מן הפקידות הבינונית, כדי לחסל את הפקידות הבכירה של בן-גוריון.

יפה הוא ליד ירושלים, חתנו של אליהו שרון, לשעבר מראשי הש"י של ההגנה. הוא כיהן תחילה כקונסול לענייני הסברה בניו-יורק, ולאחר מכן כקונסול לענייני הסברה בכל ארצות-הברית. שם הכיר אותו אשכול — בשעה שהיה בסיוור הכלכלי שלו כשר-האוצר ב-1960 — בדיוק בשעה שפרצה פרשת-לבון. אשכול התרשם מכושרו לארגן את סיוור, וזכר אותו מאז כמועמד לתפקיד רציני יותר.

איש אחר שמשקלו יגדל — אריה ("ליובה") אליאב, שהוא כבר עתה משמש כעוזר לראש-הממשלה.

אליאב, שחיתר בעצמו על לימודים באוניברסיטת הארווארד הנוודת, כדי לנהל את יישוב חבל-ערד, פעל לאחר מכן באירגון מיפעל-הפיתוח הגדול באיראן. לאחר מכן קיבל תפקיד מרכזי באירגון מפא"י, אך חוסל על-ידי שרגא נצר שראה בו מתחרה מסוכן. אליאב נחשב אף הוא לאחד האנשים הסימפאטיים וההגונים ביותר בצמרת הפקידות.

קרוב לוודאי שיהיה חבר הכנסת הבאה.

אל נצר נצור!

על דעתו של אליאב יכולה להתפרש גם כסימפטום לתהליך חשוב עוד יותר, שיהיה את מיבצעו העיקרי של אשכול לאחר חיסול הצעירים.

יהיה זה המיבצע הגדול לחיסולו של שרגא נצר. בשבועות האחרונים נוכח אשכול לדעת, בדרך הקשה, שאינו יכול לשבת לבטח במקומו, כל עוד נתון אירגון המפלגה בידי נצר — אדם ללא השקפה פוליטית כולשה, המשועבד במידה רבה למיתוס של בן-גוריון, סוחר-קולות-סטר-עקרונות. נצר לא נתן תמיכה ברורה לאשכול, להנדנוד לכאן ולכאן. אשכול החליט לחסל את כוחו.

אולם אין אפשר לחסל אדם שאין לו כל עמדה רשמית, שכוחו האמיתי נובע מיחסיו האישיים עם מאות הצעירים, להם סייע בעקפוף זו או אחרת בהענקת טובות אישיות?

אין קל מזה. צריכים, פשוט, להכחיר לאותם מאות צעירים ואלפי הבוסים הקטנים בממלגה, שמחיום והלאה יש רק איש אחד כמדינה המסוגל להעניק טובות — לוי אשכול, באמצעות פינחס ספיר ושאר שותפיו.

במילים אחרות: אשכול אימץ לעצמו את שיטתו של נצר, כדי לחסל את נצר. **האיש עליו יוטל המיבצע האירגוני של אירגון הקולות במפא"י למען אשכול, הוא אדם, שנחשב לאחד מאנשי-המוסר האחרונים בתוך מפא"י — אליעזר שושני.**

שושני הוא עד היום חבר אמיתי של קיבוץ. בשעתו היה גיזבר הפלמ"ח, ואיש מפא"י החשוב ביותר בצמרת הפלמ"ח.

הישנו הראשון של שושני יהיה, להעביר למחנהו של אשכול את כל צירי איחוד הקבוצות והקיבוצים בחקיעית מפא"י. זאת תהיה תחילת התמיכות מחנה בן-גוריון, לו נזמה עד עתה שהוא חולש על שליש מצירי החקיעה.

עד שתתכנס הוועידה, יצטמק שיש זה לקומץ זעיר כשהופעתו של בן-גוריון בה שוב לא תהיה אלא קוריוז נוסף.

כל ציר בחקיעה מייצג אינטרס כולשהו, זקוק לתקציב כולשהו לעיירת הפיתוח שלו, לעדתו, לאירגונו. עד כה פנה לשרגא נצר. עתה ברור לו כי הן נצר והן הצעירים

• אליעזר שושני הוא אחיו של סעדיה שושני, איש הימין, חבר מועצת עיריית תל-אביב.